

Handläggare
Helena Eken Asp och
Rebecca Norrman
Sektionen för stöd till kvalitet
i utbildning och forskning

Mottagare
Gymnasie- och
vuxenutbildningsenheten
Utbildningsdepartementet
Regeringskansliet

Remissvar Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar (SOU 2023:31)

Mälardalens universitet (MDU) har blivit ombedda att svara på remiss gällande betänkandet Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar (SOU 2023:31).

Inledning

Syftet med utredningen om framtidens yrkeshögskola var att förtydliga yrkeshögskolans roll i utbildningssystemet och att skapa förutsättningar för att yrkeshögskolan ska kunna fortsätta utvecklas med bibehållen kvalitet. Utgångspunkten för vårt svar är dels uppdraget, dels hur förslagen kan påverka universitetets verksamhet. MDU har valt att inte kommentera samtliga förslag i betänkandet utan redogör nedan för de delar där universitetet vill göra medskick.

Yrkeshögskolan ska utvidgas med permanenta medel både för program och kurser.

Förslag som lyfts i avsnitt 11 *Yrkeshögskolans roll i omställningen mot ett hållbart samhälle* (förslaget beskrivs på sid. 272).

I betänkandet föreslås en permanent utökning av medel för både kurser och program som en del i att bidra till hållbar utveckling och kompetens för klimatomställningen. Utredningen beskriver från olika perspektiv ett behov av att utöka yrkeshögskoleutbildningarna. Bland annat relaterat till det nyligen införda omställningsstudiestödet. Utifrån presenterat behov av utökat antal platser inom yrkeshögskoleutbildningar ser MDU att det är ett bra förslag men önskar en tydligare beskrivning av hur det kan komma att påverka högskolor och universitet. Det framgår inte av betänkandet hur satsningen på det ökade anslaget 1,2 miljarder föreslås finansieras eller för finansieringen av utökade kostnader för studiemedel och förvaltningskostnader för MYH. I den konsekvensanalys som finns i betänkandet redogörs inte för vilka konsekvenser detta kan få för högskolesektorn. Inför en eventuell förflyttning av medel mellan utbildningssystem, exempelvis från högskolor och universitet till

yrkeshögskolan, är det viktigt att beakta vilka konsekvenser dessa förändringar kan få för hela utbildningssystemet. Det krävs en långsiktig planering både för att bygga upp nya delar men också för eventuell avveckling eller minskning av andra delar inom utbildningssystemet. Som lyfts i utredningen sker utbildningar inom yrkeshögskolan i nära samverkan med arbetslivet med syfte att förse arbetsmarknaden med ändamålsenlig och kvalificerad arbetskraft. Genom att vid fördelning av anslag ta hänsyn till medfinansiering från arbetslivet blir kopplingen mellan arbetslivet och utbildningen starkare. Utbildningarna inom yrkeshögskolan initieras, drivs och dimensioneras tydligt efter arbetsmarknadens behov. Det är viktigt att säkerställa att den nisch som yrkeshögskolan har inte går förlorad vid en eventuell utvidgning av antalet platser inom yrkeshögskolan samt en ökning av stabiliteten och långsiktigheten för vissa utbildningar.

Behörighetsprovet för grundläggande behörighet i högskolan bör även användas för bedömning av grundläggande behörighet till yrkeshögskolan

Förslag som lyfts i avsnitt 4 *Ett gemensamt system för ansökan och behörighetsprov för grundläggande behörighet* (förslaget beskrivs på sid. 126).

En av yrkeshögskolans styrkor är att de utbildningar som ryms inom yrkeshögskolan har en stor bredd. Många av utbildningarna sker i nära samverkan med arbetslivet och har många gånger en stark koppling till praktiken. Utifrån det ställer sig MDU frågande till om samtliga yrkeshögskoleutbildningar bör ha samma behörighetskrav som till de mer akademiskt inriktade utbildningarna vid högskolor och universitet. Utifrån syftet "att förtydliga yrkeshögskolans roll i utbildningssystemet" anser MDU att det kan minska flexibiliteten att generellt använda samma behörighetskrav för yrkeshögskoleutbildningar som för högskoleutbildningar även om det kan vara befogat i vissa fall.

Behörighetsprovet väntas vara en extra möjlighet att bli antagen till akademiska studier och är ett sätt att validera sina kunskaper för personer som saknar den formella behörigheten. Utredningen menar att behörighetsprovet kan vara en ytterligare väg in till studier för personer som inte har avlagt en gymnasieexamen eller som inte kan visa på tillräckliga formella meriter. Bestämmelserna kring grundläggande behörighet skiljer sig dock åt mellan högskolan och yrkeshögskolan där högskolan har högre krav för att en person ska bedömas ha grundläggande behörighet för tillträde. MDU ställer sig därför frågande till förslaget att behörighetsprovet även ska ge behörighet till

yrkeshögskolan då kraven för tillträde via behörighetsprovet blir mycket högre än vad som krävs via formell behörighet och validering. Det kan vara missvisande för presumtiva studenter till yrkeshögskolan. Enligt Förordning (2009:130) om yrkeshögskolan 3 kap 3 § ska det för behörighet att antas till en utbildning vid yrkeshögskolan endast finnas sådana krav som är nödvändiga för att den studerande ska kunna tillgodogöra sig utbildningen, vilket MDU inte ser efterlevs om behörighetsprovet för högskolan också ska användas i samband med antagning till yrkeshögskolan.

Utredning att identifiera behovet av utbildningsmiljöer och utreda hur staten på ett samhällsekonomiskt sätt kan stimulera att sådana miljöer skapas

Förslag som lyfts i avsnitt 7 *Långsiktiga förutsättningar och ett mer stadigvarande utbud av utbildningar* (förslaget beskrivs på sid. 190).

MDU ser positivt på förslaget att på bästa sätt kunna tillhandahålla och nyttja kostsamma undervisningslokaler och maskinell utrustning genom en bättre samordning. Att se över utbildningsmiljöerna och hur dessa länkar samman så att det blir smidigt för studenterna är en viktig del i arbetet. MDU välkomnar en utredning avseende utbildningsmiljöer för att öka möjligheterna att erbjuda utbildningar på fler orter men också mer kostnadseffektivt. MDU har en förhoppning om att utredningen som genomförs även tar hänsyn till hur förslagen kan komma att påverka utbildningssystemet som helhet då det finns behov att det blir smidigare för såväl de som ansvarar för utbildningen (exempelvis utbildningsanordnare, högskolor och universitet) som för studenterna. Det är också viktigt att utredningen tar hänsyn till eventuell risk för konkurrens om eftertraktad infrastruktur.

Om utredningen beaktar lärmiljöer brett, som delvis ligger i förslaget, finns en möjlighet att samla flera utbildningstyper vid samma utbildningsmiljö och därigenom skapa en dynamisk lärplats och även nyttja speciallokaler och infrastruktur på bästa möjliga sätt.

Gemensamt ansökningssystem

Förslag som lyfts i avsnitt 4 *Ett gemensamt system för ansökan och behörighetsprov för grundläggande behörighet* (förslaget beskrivs på sid. 120).

MDU ser positivt på förslaget i utredningen om att ett gemensamt ansökningssystem för alla utbildningsanordnare. Det förenklar för studenterna att få en överblick över alla yrkesutbildningar som utannonseras. Det kan också vara positivt för rörligheten mellan yrkeshögskola och högskola då all information finns samlad. MDU förstår att det finns en problematik med att

använda samma ansökningssystem som högskolor och universitet men ser också en nackdel med två olika ansökningssystem för eftergymnasial utbildning. Ett gemensamt ansökningssystem skulle också skapa en kostnadseffektivitet och bidra till en rättssäker antagningsprocess.

Gemensamt system för studiedokumentation

Förslag som lyfts i avsnitt 5 *Ett förstärkt system för studiedokumentation* (förslaget beskrivs på sid. 142).

Förslaget som rör ett gemensamt system för studiedokumentation för alla utbildningsanordnare kan vara positivt för rörligheten mellan yrkeshögskolor och från yrkeshögskola till högskola och universitet då all information finns samlad. Möjligheten att använda universitetens och högskolornas studiedokumentationssystem Ladok skulle troligtvis förenkla studenters förflyttning från yrkeshögskolan till akademiska studier ytterligare samt skapa en kostnadseffektivitet.

Krav på förkunskaper och progression inom yrkeshögskolan

Förslag som lyfts i avsnitt 6 *Vissa frågor om examina och progression* (förslagen beskrivs på sidorna 152-166).

Utredningen föreslår att yrkeshögskolan skulle kunna bygga på eftergymnasial utbildning eller motsvarande. Detta för att ge en ökad fördjupning och rörlighet inom yrkeshögskolan samt att tydliggöra yrkeshögskolans plats i utbildningssystemet. Därtill föreslår utredningen att det bör finnas utbildningar bestående av 200 yrkeshögskolepoäng som tillsammans med tidigare eftergymnasiala utbildningar ger möjlighet att uppnå en kvalificerad yrkeshögskoleexamen.

Genom ovan nämnda förslag ser MDU att avgränsningen för yrkeshögskoleutbildningar kan göra det svårt för potentiella studenter att förstå skillnaderna mellan yrkeshögskolan och högskola/universitet. Om yrkeshögskolan ska göras om enligt förslagen kan frågan ställas om de utbildningar som motsvarar kvalificerad yrkeshögskoleexamen i stället borde ingå i utbildningsutbudet på högskolenivå. Detta för att ge utrymme i yrkeshögskolan för den utbildning som är mer nischad mot arbetslivets behov.